

Vit eiga og hava tí rætt at krevja SAMA VEIÐIRÆTT Í GRØNLANDI sum Grønlendingar

Hart stóð í botni hjá føroyingum í Grønlandi undan krígunum.

Teir harmaðu, sum tá fóru fram, vilja vit sjálvandi ikki endur nýggja. Men kortini skal tað verða nevnt, at okkara javnaðarmanna lutur lá ikki eftiri í átrodanini at vinna føroyingum rúmar veiðirætt og størri rettingu á landi har uppi.

I hesum sambandi kann verða mint á ferðirnar hjá teimum P. M. Dam fyri seg og so teirri av lögtinginum valdu nevnd við fólka-flokks- og sambandsoddaðiskunum á odda fyri seg.

Sitandi til borðs hjá Müller havnarfúta gjordust hesir harrar frá fólkaflokkinum og sambandinum fullvisir í, at har úti í Føroyingahavnini var best hjá føroyingum at vera og byggja, soleiðis sum havnar meistari Müller gav teimum vis dóm at drekkja.

P. M. Dam brast — sum tað stendur í lögtingstíðindi — saman á grønum vølli við Müller havnar fúta um føroyingar og virkis-møguleikar teirra í Grønlandi.

Dam helt tað vera merklígt, at Müller hevði vist norðmonnum og teirra donsku partnarum hitt besta staðið í Grønlandi, sum Suðrhavnin í Føroyingahavnini er, og kravdi fyrst og fremst har uppi og síðani í ministeriinum at føroyingum var givið pláss inni í Suðrhavnini á javnt við norsk-danska felagið.

Hesar báðar støðurnar brustu saman á tingi.

Men afturhaldið — sambandið og — fólkaflokkurin — tók undir við sínum monnum í, at tað skuldi verða harúti, og høvdu hesir harrar bara háðarorð um Dams uppskot um at leggja árár í sjógv fyrri at fáa virkisrætt og útbyggt har inni í Suðrhavnini.

Hvor ið fekk rættin, Dam ella hinir, vita nú allir føroyskir fiskimenn. Tað finst í dag ikki ein tann einasti fiskimaður, sum ikki gevur Dam rættin, at har úti í Føroyingahavnini var ómøguligt at virka og vera, meðan Suðrhavnin er hitt mest ideella staðið, sum finst í Grønlandi viðvíkjandi atleggjarmøguleikum og virkisplássi á landi.

Tann rættur, sum føroyingar í dag hava at veida og vinna, er aanar og storri rættur enn tann, teir høvdu, áðrenn hin stóra grønlandskommissionin, ið Hedtoft setti, og sum Dam gjordist limur í, tók sær av at umskipa grønlandsviðurskiptini frá grundini av.

I hesi nevnd eins og í talu og skrift hevur hin føroyski javnaðarflokkurin hildið fram, at sum rikisstatsborgarar megu føroyingar hava sama rætt at fiska og arbeiða í Grønlandi sum grønlendingar sjálvi.

Ein føroyingur, sum kemur til Danmarkar við skipi sínum, hevur

sama fiski- og annan arbeiðsrætt í

Danmark sum einhvør Danskar, og á hin bógvin hevur ein danskar, sum kemur til Føroya við fari sínum at fiska og arbeiða, sama rætt her á oyggjunum sum einhvør føroyingur. Og tað sama er tilfelli við grønlendingum. Um teir komu higar ella til Danmarkar við skipum sínum at fiska og arbeiða, vildu teir notið sama rætt, sum danir og føroyingar í einum og øllum.

Grønland var ein koloni við serligari skipan. Vit vita tað. Og vit vita eisini, at henda skipan var so háttad, at flestu reglurnar snúði seg um at verja og halda grønlendingar fyrri seg, burtur frá tí óndu siviliseraðu verðini.

Hetta ger tað rimiligt eitt sindur torført við eitt kast at sláa allar hurðar upp á bak í Grønlandi yvir fyrri hinum portunum av ríkinum.

Men málið er jú, at hurðarnar skulu upp, og at grønlendingar skulu inn í livsins reimingar av óndum og góðum, vónandi mest góðum.

Grønland er jú ikki longur ein koloni, men ein partur javnstillaður við hinar partarnar í ríkinum. Og tað verður hildið fram sum hitt stóra tákidið fyrri Grønland, at nú skal allar munur, ið fyrr ríkti sum ein mallur og vanlukka, burtur.

Og føroyingar eru interesseraðir í, at hesin munur verður burtur-skorin sum allraskjótast, so grønlendingar, føroyingar og danir, óheftir av øðrum enn av líka lógum fyrri allar kunnu motast og hittast við sama veiðir, arbeiðs- og bú-rætti hvør hjá øðrum.

Tað er skylda okkara føroyinga í einum og øllum at bera okkum sum bestir vinir grønlendinga, so teir og vit í fullum treysti og áliti hvør til annan kunnu arbeiða saman sum vinir og brøður.

Fullan og óskerdan veiðirætt á jøvnum fót við grønlendingar er einki minni enn ein livssók fyrri okkum føroyingar.

Hann, sum við loysing ella á annan hátt vil kvetta veiðir- og arbeiðsrættin í Grønlandi frá okkum, er tí fiskimannansins og Føroya fólks versti fíggindi og ólukkufuglur.

Grindin í Havn

Gjárarmorgunin um 7-tíðina varð rópt grindaboð í Havnini. Jens á Lava fann hana. Hon varð hildin til um hálvgun átta tíðina, og væl gekk at drepa. — Um 200 hvalir vóru merktir.

Mangan hevur verið tosað um, at tað er óforsvarligt at opa grind á Eysturvág í Havn, tí hon er full av óreinsku. Tað var eisini ljótt at siggja sjógvinn, so skitin hann var, og illa reykt av óreinsku eisini. Heilsunevndin hevur herfyri sagt frá, at ikki má hvalur opast á sjónum, og varð eingin hvalur opaður, fyrr enn hann var tikin upp á land.

Hann bronglar

Erlends Paturssonar rættleiðingar til bóklingin »Fiskimannaspurningar«.

Vit finga ikki pláss fyrri hesum viðmerkingum í síðsta blaði:

Jú, tað er rætt, sum vit upplýstu, at fiskimenn undir verkfallinum 1953 høvdu møguleika at fáa verkfallsstudding frá danska arbeiðarafelags-meginfelagnum Samvirkende. Varð tá tikið við, varð sigrað.

Her batar ikki Erlendi at nokta »fakta«. Til tess eru alt ov mangir fiskimenn, ið kunnu bera vitni um, at danski arbeiðarátendingurin C. P. Jensen á fundum, ið hann hevði við fiskimenn, segði seg at vera heimilaðan at siga frá Samvirkende, at føroyskir fiskimenn kundu rokna við at fáa verkfallsstudding. Hann nevndi enn tá, ið hvør einstakur fiskimaður kundi ventá á fáa um vikuna.

Men istaðin fyrri at taka imóti teirri kammirátligu hjálparhondini frá donsku arbeiðarunum lyp Erlendur á teir við øllum ljótum, ið pennurin kundi taka.

Tað er øllum monnum kunnugt, at tað ikki var Erlendur, men Jóan Petur, Davidsen, sum — andaliga talað — vendi tá breiðu bringuna og sterka andlitid móti landssýrinum og trýsti tað at ganga við til at tryggja fiskimonnum eina minstuløn uppá 800 kr. um mánaðin.

Men hvat batti, tá ið Erlendur Patursonur og hansara menn árið eftir gingu saman við reiðarunum um at lækka minstulønina frá 800 kr. niður í 650 kr. Hvussu nogvar millið vóru ikki for-komnar fiskimonnum við hesum mistaki!

Hvi er tað ikki beint, at verkfallið kostaði fiskimannakassanum um ¼ millión. Ljósandi ikki dómurin uppá 250.000 kr.

Erlendur viðgongur, at tað vóru javnaðarmenn, sum komu við uppskotinum á tingi um prívíðbót til fiskimenn. Har um er so ikki meira at tretast. Uttan-umtosið kann fara.

Erlendur vil væl ikki nokta, at hann er í prisásetingarnevndini og at henda nevnd hevur verið størsti skaði fyrri fiskimenn við at seta fiskaprisin, sum fiskimaðurin skal hava verið avroknaður eftir, so lágt, at teir hava mist nógv meiri við hesi áseting, enn prívíðbótin er. Hvar hevur útlæddin imóti hesum órætti verið hjá Erlendi? Ikki eitt suff og enn minni eitt gallróp! Steintegn hevur verið á honum — og »den, som tier, samtykker«! sigur danska orðtakið.

Erlendur kann ikki nokta, at tað vóru javnaðarmenn, sum á tingi komu við uppskotinum um 6 tíma vaktarskipti, sum samtykt varð. Hvat er so meiri at tala um hesum viðvíkjandi.

Sjómarksmálið verður so gjølla viðgjort í bóklinginum.

Erlendur royndi — tó uttan at nevna eitt einasta donni — at skjóta, sum tað vóru fiskimannamál, ið javnaðarmenn ikki hava stýðjað.

Hann kann einki nevna, tí tað er nevnliga ikki eitt einasta! Uppsognina av fiskisáttmálanum skal Erlendur spara

Hoytterrín

Nú hevur verið frálíkur terri nakrar dagar. Aftaná henda drúga ótærran komu hesir terradagarnir væl við hjá mongum, og nú liður væl við hoynum, einstakir hava fingið alt sitt undir lón. Norðanfyrri hevur staðið serliga væl til.

sær at koma við, tí tað var júst javnaðarflokkurin, sum hevði mál inni um uppsagn; men teir lótu tað fara fyrri uppskotið, ið allir skilamenn — serliga í hesum døgum — megu viðganga var tað klókasta og besta, vildu tjóðveldismenn líka so litið sum sambandsmenn og fólkaflokksmenn greiða atkvøðu fyrri.

Meðan vit kunnu siga, at vit í øllum lutum og forum hava barst fyrri og stýðjað fiskimannamálini, kann ikki tað sama sigast um Erlends flokk, tjóðveldis flokkinn. Vit skulu bara nevna:

Tjóðveldisflokkurin var við til at av-taka landshandilin, ið kundi verið størri stuðul fiskimanna.

Hann var við til at fella uppskotið um prívíðbót til allar fiskimenn, tað á fyrsta sinni varð framsett av javnaðar monnum.

Hann var við til at leggja okurstollin á fiskimanna- og arbeiðarafjöldina.

Hann var við til at fritaka stormannin fyrri skatt og veita honum milliónagávurnar, ið fiskimenn og hin breiðafjöldin skuldu gjalda.

Hann var við til at skerja tær 800 kr. í minstuløn niður í 650 kr.

O. s. v.

Klakksvík í dag

El-streymur til Árnfjarðar. Leingi hevur verið arbeitt uppá streymveitingina til Árnfjarðar; men nú er komið so langt ávegis, at i dag verður streymurin settur til, og Árnfjarður verður so stutt tann bygdin við streymi frá SEV, ið liggur longest burturi frá verkinum. I dag fara gestir og vigs-lumenn við Poul J. Olsen, sýknarstýrisformanni á odda, til Árnfjarðar fyrri at vera til steðar, tá hetta megnar framstig verður gjørt til raman veruleika.

Tvær grindir. Seinasta leygarmorgun vóru grindaboð. Tað var postbáturin Polaris, ið fann grind norðanfyrri Mikladal. 261 hvalir komu til skiftis. Grind-skaðin var mettur til 2700 kr., men ikki eydnaðist at selja fyrri meira enn 1700 kr. Mánamorgunin var grind á veg inn á Klakksvík, tá folk raktu við hana. Eisini hon legði beinið — 206 hvalir. Nú henda seinna grindin doyði, lógu yvir 60 hvalir eftir frá tí fyrru grindini. — Ur nogvum av byggunum komu menn ikki eftir grindini, og mundi hetta koma av, at hetta var ein av teimum fáu góðu terridøgum.

Ørvitisfiskur

Ger H. C. Hansen einki í sjómarksmálinum, svikur hann føroying, sigur Erlendur.

Men leggur hann allar árár í sjógv fyrri at vinna 12 miljamarkið, er tað fyrri at keypa føroyingar, sigur hann.

Sjómark er sjómark fyrri Erlendi, um tað ikki kann verða nýtt til at oysa hat imóti donum, tað siggja allar menn nú við hálvum eyga.

Um tað so skal kosta føroyingum Grønland, skal sjómarkið nýttast til loysingarosingina.

Um vit standa við ongum veiðirætti í Grønlandi og í Íslandi, ger tað Erlendi einki, bara sjómarks-ølogið kann tæna loysingini.

Ja, sjálvt um niðurstøðan verður tann, at fiskimenn ikki bara hava mist veiðirættin í Íslandi og Grønlandi, men líka til 1967 koma at standa við trimilamarkinum, er tað í besta lagi hjá Erlendi, bert loysing verður framd.

So ørvitisligur tiggjar Erlendur sær nú.